

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๖/๒๕๖๗

เรื่อง สิทธิชุมชน และสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน กรณีร้องเรียนว่าหน่วยงานของรัฐออกโฉนด
ทับที่อยู่อาศัยของประชาชนชุมชนศรีสำราญ ตำบลหนองครก อำเภอเมืองศรีสะเกษ
จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

วัดป่าศรีสำราญ (ธรรมยุติ) จังหวัดศรีสะเกษ

ที่ ๑

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษ

ที่ ๒

สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ

ที่ ๓

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ผู้ร้องร้องเรียนทางไปรษณีย์ ตามคำร้องที่ ๑๓๐/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖ ว่า
วัดป่าศรีสำราญ (ธรรมยุติ) จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษ
ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดิน เนื้อที่ ๕๑ ไร่ ๓ งาน ๔๗ ตารางวา ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด
ศรีสะเกษ ผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยเป็นที่ดินภายในเขตกำแพงวัด ๔๗ ไร่ ๓ งาน ๘.๕ ตารางวา และนอกเขต
กำแพงวัด ๔ ไร่ - งาน ๓๙ ตารางวา ซึ่งทับลำรางสาธารณะโสภณกระแต และเป็นที่ตั้งของชุมชนศรีสำราญ
ซึ่งก่อตั้งมากกว่าร้อยปี ทำให้ประชาชนรวม ๑๙ ครัวเรือน ได้รับความเดือดร้อน จึงขอให้ตรวจสอบ

๑.๒ เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องได้เพิ่มรายชื่อประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อน
กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ขออกโฉนดทับที่อยู่อาศัยของชุมชนศรีสำราญ อีก ๒ ราย ได้แก่
และ จากเดิม ๑๙ ราย รวมเป็นทั้งสิ้น ๒๑ ราย ตามคำร้องที่ ๑๓๐/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๙
ตุลาคม ๒๕๖๖

/๒. การตรวจสอบ...

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ สำเนาหนังสือที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ ที่ ศก ๐๐๒๐.๕/๓๒๑๗๘ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ถึงตุลาการศาลปกครองอุบลราชธานี

๒.๑.๒ สำเนาคำพิพากษาศาลปกครองอุบลราชธานี คดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] คดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๒.๑.๓ หนังสือของผู้ร้อง ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ส่งเอกสารและคำชี้แจงข้อเท็จจริง ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๔ บันทึกการให้ถ้อยคำของผู้ร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

๒.๑.๕ หนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ ที่ ศก ๐๐๒๐.๕/๑๑๓๓ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามข้อ ๑. ความเป็นมา และผู้ร้องให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมสรุปได้ดังนี้

๑) ชุมชนศรีสำราญก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๖๑ โดยบรรพบุรุษของ [REDACTED] (เกิดเมื่อปี ๒๕๓๓) คือ [REDACTED] และ [REDACTED] (ไม่ปรากฏปีเกิด) เป็นผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยและทำประโยชน์ในพื้นที่พิพาทเป็นคนแรก ต่อมาเมื่อลูกหลานเพิ่มขึ้นจึงขยายพื้นที่ครอบครองเพื่อสร้างบ้าน และทำประโยชน์ในพื้นที่พิพาท ในเวลาต่อมาจึงร่วมกันจัดตั้งชุมชน และก่อตั้งวัดป่าศรีสำราญ (ผู้ถูกร้องที่ ๑) เมื่อปี ๒๕๘๔ โดย [REDACTED] และ [REDACTED] ได้มอบที่ดินให้เป็นที่ตั้งวัดผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งอยู่ใกล้กับบริเวณริมห้วยสำราญ และเมื่อปี ๒๕๘๖ ได้ก่อสร้างประตูวัด ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔ ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งวัดอย่างเป็นทางการ และเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

/๒) ผู้ถูกร้อง...

๒) ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดินฉบับที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เพื่อใช้เป็นที่ตั้งวัดต่อผู้ถูกร้องที่ ๓ จากเดิมเนื้อที่ ๔๗ ไร่ ๓ งาน ๘ ตารางวา เพิ่มเป็น ๕๑ ไร่ ๓ งาน ๔๗ ตารางวา เนื่องจากโฉนดที่ดินเดิมสูญหาย โดยที่ดินส่วนที่เพิ่มขึ้นประมาณ ๔ ไร่ อยู่นอกเขตกำแพงวัดและทับซ้อนลำรางสาธารณประโยชน์ โสภกกระแตและที่อยู่อาศัยของประชาชนชุมชนศรีสำราญ รวม ๒๑ ครัวเรือน เป็นเหตุให้ได้รับความเดือดร้อนตลอดมา

๓) ชุมชนศรีสำราญทั้ง ๒๑ ครัวเรือน ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทโดยไม่มีเอกสารสิทธิ และไม่ได้แจ้งการครอบครอง หรือยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดมาก่อน ปรากฏตามหลักฐานภาพถ่ายของผู้ร้องที่แสดงการตั้งบ้านเรือนของชุมชนศรีสำราญรอบบริเวณนอกกำแพงวัด

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑

พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือที่ สม ๐๕๐๒/๔๘๕๐ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๖ ขอให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงข้อเท็จจริงตามที่ถูกร้องเรียน แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้ชี้แจงกลับมาภายในเวลาที่กำหนด ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้โทรศัพท์ติดต่อเจ้าอาวาสวัดผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่หมายเลขโทรศัพท์ [REDACTED] เพื่อขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริง แต่เจ้าอาวาสวัดแจ้งว่าได้ปรึกษากับคณะกรรมการของผู้ถูกร้องที่ ๑ แล้วเห็นว่าไม่ประสงค์จะให้ข้อเท็จจริงในเรื่องที่ถูกร้อง

๒) ผู้ถูกร้องที่ ๓

๒.๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ครอบครองที่ดิน โดยมีเอกสารสิทธิเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] หน้าสำรวจ [REDACTED] ตำบลหนองครก อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ เนื้อที่ ๔๗ ไร่ ๓ งาน ๘.๕ ตารางวา ออกให้เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๒๕ (ที่ตั้งวัดผู้ถูกร้องที่ ๑) โดยอาศัยหลักฐานแบบหมายเลข ๓^๑ เลขที่ [REDACTED] ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีอาณาเขตทิศเหนือจดห้วยสำราญ ทิศใต้และทิศตะวันออกจดหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ [REDACTED] ทิศตะวันตกจดเลขที่ดิน [REDACTED] เลขที่ดิน [REDACTED] ที่มีการครอบครอง และทางสาธารณประโยชน์

๒.๒) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดินเพิ่มเติมในที่ดินแปลงที่อยู่ด้านทิศตะวันออกของโฉนดที่ดินตามข้อ ๒.๑) ตามคำขอฉบับที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗ โดยอาศัยประวัติการตั้งวัดเป็นหลักฐานในการรังวัดออกโฉนดที่ดิน

/เมื่อวันที่...

^๑ แบบหมายเลข ๓ เป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกให้ตามกฎหมายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกตามความในพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๙ และข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗), สืบค้นจาก <https://www.home.co.th/living/topic-52670>, เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗

เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินรังวัดปรากฏว่า ได้เนื้อที่ ๔ ไร่ - งาน ๓๙ ตารางวา ลงที่หมายในระวางแผนที่เพื่อการออกโฉนดที่ดินระบบพิกัดฉาก UTM ระวาง 5839 || 2670 แล้วถูกต้อง ไม่ทับข้างเคียง ได้ตรวจสอบกับแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑:๕๐๐๐๐ แล้ว ไม่ใช่ที่สาธารณประโยชน์อยู่นอกเขตดำเนินการ ส.ป.ก. และเขตป่าไม้ทุกประเภท ประกาศครบกำหนด ๓๐ วันแล้ว ไม่มีการคัดค้าน

๒.๓) ผู้ถูกร้องที่ ๓ ยังไม่อาจออกโฉนดที่ดินตามคำขอได้ เนื่องจากมีเหตุอันควรสงสัยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้นำรังวัดออกโฉนดที่ดินทับที่ราชพัสดุที่ยังไม่ขึ้นทะเบียน ประกอบกับได้ตรวจสอบคำขอแล้วพบว่า เป็นการยื่นคำขออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๙^๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งบุคคลที่มีสิทธิยื่นคำขอจะต้องอยู่ในฐานะผู้มีสิทธิครอบครอง เช่น เป็นผู้มีหลักฐาน (ส.ค.๑) ใบจอง น.ส.๓ โฉนดตราจอง ตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” หรือมีหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.๓) หรือหนังสือแสดงการทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมสหกรณ์ (ก.ส.น.๕) หรือหากไม่มีหลักฐานดังกล่าว จะต้องเป็นกรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ที่ดินมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ (ก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๗) เท่านั้น เนื่องจากไม่ต้องแจ้ง ส.ค.๑ เพราะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๓๔ วรรคท้าย^๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นวัดที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่มีสถานะเป็นนิติบุคคลเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่อาจยื่นคำขออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินโดยไม่มีหลักฐานเดิมในที่ดินประกอบการยื่นคำขอได้ ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงไม่อาจใช้ผลการรังวัดเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๗ ออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้มีคำสั่งยกเลิกคำขออกโฉนดที่ดินดังกล่าวแล้ว และผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งของผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ขณะนี้อยู่ในระหว่างพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว

/๒.๒.๓ การแสวงหา...

^๒ ประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินมาขออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะรายไม่ว่าจะได้มีประกาศของรัฐมนตริตามมาตรา ๕๘ แล้วหรือไม่ก็ตาม เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควรให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้วแต่กรณีได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด

^๓ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๓๔ การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้กระทำได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ เว้นแต่เป็นกรณีตามวรรคสอง

ฯลฯ

ฯลฯ

ห้ามมิให้บุคคลโดยกายอายุความขึ้นต่อสู้กับวัดหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ แล้วแต่กรณีในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัด ที่ธรณีสงฆ์หรือที่ศาสนสมบัติกลาง

๒.๒.๓ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) โฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ออกโดยอาศัยทะเบียนที่ดินตำบลหนองครก (แบบหมายเลข ๓) สารบบเล่ม ๑๗ ก. หน้า ๑ ตำบลหนองครก อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีชื่อ [REDACTED] เป็นผู้นำขึ้นทะเบียน ออกให้เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ระบุว่าได้มาโดยการจับจอง เนื้อที่ประมาณ ๑๔ ไร่

๒) ผู้ร้องในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากประชาชนทั้ง ๑๙ ราย ซึ่งเป็นบุคคลเดียวกันกับประชาชนชุมชนศรีสำราญที่ได้รับความเดือดร้อนตามคำร้องนี้ทั้ง ๒๑ คราวเรือน ได้ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ต่อศาลปกครองอุบลราชธานี เป็นคดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] ขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] ตำบลหนองครก อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ในส่วนที่เกิน ๔๗ ไร่ ๓ งาน ๘.๕ ตารางวา ซึ่งออกทับซ้อนที่ดินที่ประชาชนทั้ง ๑๙ ราย ครอบครองและทำประโยชน์

ศาลปกครองอุบลราชธานีมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา เป็นคดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] โดยวินิจฉัยว่าการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำขออออกโฉนดที่ดินตามคำขอเลขที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการของผู้ถูกร้องที่ ๓ อีกทั้งไม่ใช่กรณีผู้ถูกร้องที่ ๓ มีคำสั่งสอบสวนเปรียบเทียบเนื่องจากการโต้แย้งสิทธิในที่ดินระหว่างประชาชนทั้ง ๑๙ ราย กับผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่จะทำให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๖๐^๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนั้น การรังวัดที่ดินตามคำขออออกโฉนดที่ดินของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงเป็นเพียงขั้นตอนการพิจารณาทางปกครองตามมาตรา ๕^๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่าประชาชนทั้ง ๑๙ ราย เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อน

/หรือเสียหาย...

^๔ ประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๖๐ ในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ถ้ามีผู้โต้แย้งสิทธิกัน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินแล้วแต่กรณีมีอำนาจทำการสอบสวนเปรียบเทียบ ถ้าตกลงกันได้ก็ให้ดำเนินการไปตามที่ตกลง หากตกลงกันไม่ได้ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาที่มีอำนาจพิจารณาสั่งการไปตามที่เห็นสมควร

เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสั่งประการใดแล้ว ให้แจ้งเป็นหนังสือต่อคู่กรณีเพื่อทราบ และให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปดำเนินการฟ้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

^๕ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“การพิจารณาทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของ เจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง

หรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง^๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา ผู้ร้องและประชาชนทั้ง ๑๙ รายมิได้ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำฟ้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด คำสั่งศาลปกครองอุบลราชธานีจึงเป็นที่สุด

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องและประชาชนชุมชนศรีสำราญ กรณีการขออนุญาตทับที่อยู่อาศัยของประชาชนชุมชนศรีสำราญ ตำบลหนองครก อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษหรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗^๗ ได้ให้การรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและการสืบมรดก และมาตรา ๔๓ (๒)^๘ ได้ให้การรับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

๓.๒ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า

๓.๒.๑ ชุมชนศรีสำราญก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๖๑ โดยประชาชนชุมชนศรีสำราญทั้ง ๒๑ ครัวเรือน ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทโดยไม่มีเอกสารสิทธิ และไม่เคยแจ้งการครอบครองหรือยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดในที่พิพาทมาก่อน สำหรับวัดผู้ถูกร้องที่ ๑ ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ที่ตั้งวัดผู้ถูกร้องที่ ๑ มีเอกสารสิทธิเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] ต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำขอรังวัดออกโฉนดที่ดิน ตามคำขอเลขที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗ บริเวณนอกกำแพงวัดผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยอาศัยประวัติการตั้งวัดเป็นหลักฐานในการรังวัดออกโฉนดที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินรังวัดเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๗ ผลการรังวัดปรากฏว่า ได้เนื้อที่ ๔ ไร่ - งาน ๓๙ ตารางวา ซึ่งข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๗ ยังไม่มีการออกเอกสารสิทธิโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามคำขอดังกล่าว

/๓.๒.๒ เมื่อปี...

^๖ มาตรา ๔๒ ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองหรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙ และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือนร้อนหรือความเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้นต้องมีค่าบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

^๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก

^๘ มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

๓.๒.๒ เมื่อปี ๒๕๖๔ ศาลปกครองอุบลราชธานีได้มีคำพิพากษา ตามคดีหมายเลขคำ
ที่ [REDACTED] คดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ในคดีที่ผู้ร้องผู้รับมอบอำนาจจากประชาชนผู้ฟ้องคดี
ทั้ง ๑๙ ราย ซึ่งเป็นบุคคลเดียวกันกับประชาชนชุมชนศรีสำราญที่ได้รับความเดือดร้อนตามคำร้องนี้
ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยมีเนื้อหาเดียวกันกับคำร้องนี้ โดยศาลปกครองอุบลราชธานี
มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ
วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และคำสั่งดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว

๓.๒.๓ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้มีคำสั่งยกเลิกคำขอออกโฉนด
เพิ่มเติมเลขที่ [REDACTED] ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ด้วยเหตุที่คำขอออกโฉนดเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นการ
ขอออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งบุคคลที่มีสิทธิยื่นคำขอจะต้องอยู่ใน
ฐานะผู้มีสิทธิครอบครอง เช่น เป็นผู้มีหลักฐาน (ส.ค.๑) หรือหากไม่มีหลักฐานเช่นว่านั้น จะต้องเป็นกรณี
ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ที่ดินมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ (ก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๗)
แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นวัดที่ตั้งขึ้นโดยมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔
ซึ่งเป็นเวลาภายหลังวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว ดังนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่อาจอาศัยประวัติ
การตั้งวัดผู้ถูกร้องที่ ๑ มาเป็นหลักฐานในการยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๙ ได้ และผู้ถูกร้องที่ ๓
ไม่อาจออกโฉนดที่ดินตามคำขอออกโฉนดที่ดินเพิ่มเติมให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ยื่น
อุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งของผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ขณะนี้อยู่ในระหว่างพิจารณา
อุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

๓.๓ พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖๗ บัญญัติว่า
บุคคลใดยึดถือทรัพย์สินโดยเจตนาจะยึดถือเพื่อตน ท่านว่าบุคคลนั้นได้ซึ่งสิทธิครอบครอง จากการ
ตรวจสอบพบว่าประชาชนชุมชนศรีสำราญทั้ง ๒๑ ครัวเรือน ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน
พิพาทมากกว่าร้อยปีตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยไม่มีเอกสารสิทธิ และไม่เคยแจ้งการครอบครอง หรือยื่นคำขอ
รังวัดออกโฉนดในที่พิพาทมาก่อน โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้โต้แย้งว่าผู้ร้องรวมทั้งประชาชนชุมชนศรีสำราญ
ทั้ง ๒๑ ครัวเรือน ไม่มีสิทธิครอบครองในที่พิพาท หรือครอบครองโดยอาศัยสิทธิของผู้ถูกร้องที่ ๑
กลับปรากฏข้อเท็จจริงจากผู้ถูกร้องที่ ๓ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำร้องขอรังวัดออกโฉนดที่ดินเพิ่มเติม
ในที่พิพาทด้านทิศตะวันออกของโฉนดที่ดินเลขที่ [REDACTED] (ที่ตั้งวัดผู้ถูกร้องที่ ๑) โดยอาศัยเพียงประวัติ
การตั้งวัดเป็นหลักฐานในการรังวัดออกโฉนดที่ดินเท่านั้น และผู้ถูกร้องที่ ๑ ขอรังวัดออกโฉนดที่ดิน
เพิ่มเติมด้านทิศตะวันออกของวัดผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเมื่อนำรูปประวางเอกสาร (ร.ว. ๙) มาเปรียบเทียบกับ
ภาพถ่ายของผู้ร้องที่แสดงภาพการตั้งบ้านเรือนของประชาชนชุมชนศรีสำราญ พบว่า เป็นบริเวณเดียวกัน
คำขอรังวัดออกโฉนดที่ดินเพิ่มเติมจึงทับซ้อนที่อยู่อาศัยของประชาชนชุมชนศรีสำราญทั้ง ๒๑ ครัวเรือน

/ทั้งนี้...

ทั้งนี้ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้มีคำสั่งยกเลิกคำขอออกโฉนดเพิ่มเติมเลขที่ [REDACTED] ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ด้วยเหตุที่คำขอออกโฉนดเพิ่มเติมดังกล่าวไม่ชอบด้วยมาตรา ๕๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน จึงมีผลให้การรังวัดที่ดินเพื่อออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วไม่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วย ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ยื่นอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๓ ขณะนี้ อยู่ในระหว่างพิจารณาอุทธรณ์ กรณีจึงยังไม่กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของผู้ร้อง ในชั้นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสามมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากกรณีออกโฉนดที่ดินทับที่อยู่อาศัยของประชาชนชุมชนศรีสำราญ ตำบลหนองครก อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๘ /๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ จึงมีมติว่า กรณีตามคำร้องยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

